
In memoriam

TOMORY LÁSZLÓ

Tomory László öreg barátunk, a falu építészetének nagy szakértője, oktatója, életének 91. évében, június 24-én visszatért Teremtőjéhez. Gyászolja a Falufejlesztési Társaság, melynek korelnöke volt.

Mikor 1972-ben, diplomám átvétele után édesapám tanácsára meglátogattam Gödöllőn Tomory László tanár urat, nem gondoltam, hogy e találkozás egy életre a vidék, a vidéki építészet, az agrikultúra rabjává tesz. Laci bátyám, ahogy aztán később nevezhettem, akkor éppen annyi idős volt, mint én most, ereje és tudása teljében vezette az általa alapított Mezőgazdasági Építészeti Tanszéket a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen.

Ósbudaiként nem voltak könnyűek az első hónapok, miután felvett a tanszékére tudományos ösztöndíjasnak. Laci bátyám segítségével, figyelmes terelgetése nélkül bizony nehezen tudtam volna tájékozódni a számomra még teljesen idegen mezőgazdaság világában. Szerencsémre a tanszék akkoriban tudományos műhelyként is működött, Laci bátyám volt az „aranyfedete” vidéki munkáinknak, vezetésével a tanszék tagjai felméréseket és vizsgálatokat végeztek, szakértői feladatokat láttak el. Ezeken a kiszállásokon tapasztalhattam, hogy a Tanár úr szakmai elkötelezettségének mélyén is – az élete utolsó napjáig töretlen – szeretet húzódik meg a vidék iránt. Ahogy elhagytuk Budapest határát, olyan áhítattal szemlélte a tájat, a falvakat, a tanyákat, az embereket, mintha életében először volna része ilyen látványnak és valami egzotikus kalandként élné ezt át. Nem tudom elfelejteni, ahogy – számomra kissé érthetetlenül –, lelkesedni tudott egy jól üzemelő sertéstelepen, és ahogy fontosnak ítélte a trágyakezelés minden mozzanatát. Ennyi év után már megtanultam, hogy minden igazán fontos dolog a „trágyadomb minőségétől” függ. Tomory tanár úr sohasem volt tudálékos és fontoskodó, a maga természetes és szelíd módján volt képes az élet apró és fontos dolgait kezelni, vizsgálni, tanítani. Irigylem azt a képességét, hogy könnyedén és gyönyörűen rajzolta az ábrákat az előadóterem nem túl jó minőségű tábláira. Rajzaihoz hasonló könnyedséggel adott elő Gödöllőn az agrár- és gépészhallgatóknak, sokszor elbűvölve a mezőgazdasági szaktanárokat is agrártudományos ismereteivel, az építészet tudományokat integráló képességével.

A hetvenes évek második felében minden szelídsége ellenére egyre kevésbé tudta tétlenül nézni a magyar vidék, a falvak sorsának rosszabbodását. Természetesen korábban is minden

írásában, jegyzetében és könyvében foglalkozott a falu építészetével, a vidéki emberek lakáskörülményeivel. De a magyar falurombolás éveiben érlelődött meg benne, hogy ennél határozottabban kell cselekednie. A Magyar Agrártudományi Egyesület keretén belül létrehozta az úgynevezett Falubizottságot, amelynek alapító és egyben örökös elnöke volt. Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy a titkári teendőket a kezdetben mellette elláthattam, és közvetlenül tapasztalhattam, hogy mi-

ként tudta érvényesíteni az Agrártudományi Egyesület darázs-fészkében a falvak iránti elkötelezettséget, különösen az úgynevezett szerep nélküli települések sorsára vonatkozó felelősségtudatot.

Visszaemlékezve a keszthelyi első országos konferenciára, most megállapíthatom, hogy az építészek, településtervezőkön kívül az agrárium, a közgazdaság olyan tudós kutatói voltak jelen, akik maguk, vagy tanítványaik munkájával próbálják mind a mai napig egyengetni a vidék sorsát; ott vannak a résztvevők közül többen ma is a végeken, s teszik a dolgukat.

Tomory tanár úr építésze a maga természetességével hordozta a háború előtti műegyetemi képzés minden erejét: a magától értetődő arányokat, tömegkapcsolatokat, homlokzati részle-

teket; a jó funkció számára nem tartozott az említésre méltó építészeti érdemek körébe, azt alapvető kritériumnak tartotta. A tanár úrtól nem csak tanulni, nem csak vele dolgozni volt jó, hanem mulatni is. Szerette az „igazi” hosszúlépéseket, nem ásványvízzel, hanem komolyan: szódával és száraz fehérborral. Szerette az életet, értett a hölgyek nyelvén, jól táncolt és dalolt, jól anekdotázott. Élete végéig segítette a falusi turizmus fejlesztését, ápolta az osztrák és német kapcsolatokat.

Ha a mai magyar vidéken a nehézségek, sőt banditizmus ellenére látok kiegyensúlyozottan működő gazdaságokat, rendben tartott portát, ahol szívesen fogadják a vendéget, jó szívvel gondolok Laci bátyámra, aki hasznos tevékenységben élte meg földi vendégségét és mindnyájunknak segített abban, hogy találjunk még itt, a Kárpát-medencében egy-két helyet, ahol otthon érezhetjük magunkat.

Dr. Reischl Gábor DLA